

LATVIJU

RAKSTI

"BRĪVA LATVIJA"

Nr 14 /1/

Eiropa, 15. aprīli 1947.

"Mīlie, laimīgie tautiesi -katru rītu, uzsākdami savas nezinas un rupju dienas gaitas, piedomājam pie jums, ka pie savas tautas dalas, kas esat brīvi, varat brīvi domāt, runāt, strādāt. Bet neaizmirstiet mus, kas pulcāties tūkstos Baltijas jūras krastā, lai šeit neapklustu latviešu valodas skaņas..."

Darbu un cīņu atjaunojot.

Pirms trijdesmit gadiem, kad 1944. gada 14. martā, līdz ar daudziem citiem musu līdzcīņotājiem un līdzstrādniekiem Rīgas vacu SD apcietināja arī musu galveno redaktoru Gustavu Celmiņu, bijām spiesti laikraksta iznāksanu uz laiku pārtraukt. Līdz pat š.g. sākumam arī neredzējam sevīskū vajadzību to atkal atjaunot. Tagad stavoklis ir grozījies. Tikpat liela ja politika ka arī latviešu emigrācijas kontingenta: ja pīfmeja rada pazīmes, ka Latvijas stavoklis sak precizoties, ka to, ko līdz šim c e r e j a m, tagad jau varam sakt g a i d i t, arpus Latvijas dzīvojosu latviešu iekseja sadzīve var noverot paradības, kas var nelabvelīgi atsaukties uz latviešu tautas nakotni, tikpat emigrācija ka arī velak, pec atgriesanas dzīvē.

Tapec redakcija atzīst par nepīciešamu iet atkal tauta un, no vienas puses snīdzot parbaudītos un vispusīgos zīnojumus par to, kas notiek pasaule un Eiropa, ko varam gaidīt, ko ne, lai nenoklūtu merktoocīgi virzītu baumu un provokāciju ietekme, no otras puses, lai atmāskotu latviešu tautas vienības jaucejus un labas slavas gandetajus, ka abi liktu ideologīskus un konstruktīvus pamatus nakamajai atjaunotai Latvijai, lai tā nenoklūtu neātvīlīdīgu jeb necīonīgu elementu vadība.

Musu kadreīzejo viena cēla gājeju, līdzstrādnieku, īespiedeju, īzplātītāju, abonentu un lasītāju plāsa bet cītādī saskanotā sāine īr īzklīdusi par zemem un kontīnentīem. No apm. 120 tehnīskīem dārbīnīekīem cētros novados un ap 300 pastāvīgīem sakārbīekīem 60 īzdales pūpkotos, t. ī. kopa ap 420 tīesīem līdzstrādniekīem, pec līdz šīm savaktām zīnam, ap 30 īr kītusi vai tītusi nosautī no vienas vai otras okupācijas varas, ap 25 īr palīkusi Kurzeme, kur tīe, vai nu turpīna ar vīra stāju īzsāmīsuma cīnu jeb īr tītusi dēportotī, bet lēlām vairākumam īr īzdevīes gūt patverumu zem Rīetumu dēmokrātīju okupācijas varas jeb neītvalas valstīs. So cīnitāju nēmītīgīe aīcīnājāmī neatstāt dārbu un cīnu pūscēllīena, ka arī gātāvība no jauna līdzdārbotīes arī īr līkusi redakcījai galīgī īzskīrtīes par dārbības atjaunosānu arī patreīzejos, pārgrozītos apstāklos.

Ierobezotīe līdzeklī nedos īespeju pīrmos atjaunosotos NrNr īzdot tīkpat plāsī un tīkpat līela skāita ka 1944. g. zem vacu okupācijas. Tās vāres notīkt pakāpenīskī, noorganīzejotīes lasītāju un abonentu kadrīem un pīegādes un īzdales pūnkīem tagādejos apstāklos. Līdz turpmākām vāresīm apgādāt zemes ar kurmet normālu pasta sātīksnī ka Zvīedrīju, Dānīju, Holāndī, Belgīju, Itālīju, Francīju un Anglīju. Par t. s. zonu un Austrījas lasītāju apgādāsānu redakcījai īr gan vāīrākī pīrīekslīkumī, bet tīe prakse vēl nav parbaudītī un tā bus pātēlcīgā savīem lasītājīem cītās zemes, ja tīe vāretu no savas puses dot līetderīgus norādījumus sātī virzīena. Tāpat redakcīja ar pātēlcību sānems tīkpat rakstus un zīnojumus no vīetām un par atsevīskīem latviešu sadzīves jautājūmīem, ka arī autentīskās zīnas no Latvijas un par Latvīju.

Redakcījai nav ne mazāko īlluzīju par grūtībām, kas tāī stav pīrīeksa un par nepārredzāmīem skērslīem, kas tāī bus jāparvār. Bet tā no jauna

uzsak "Brīvas Latvijas" gaitu vadību ar palāvību un apņemsanos tos parvaret un veikt, lai laikraksts latviesu tautas atklātības domas veidošana un virzīšana ne tikai ienemtū to vietu, ko tas bij guvis zem vacu okupācijas jūga, bet arī lai jau tagad sagatavotū strādātāju un cini-tāju kādrus latviesu tautas lielajā augšcelsšanās posmā, saliedētū tos neatšķaidāmas vienības, lai, kad laiks bus pienācis, slēgtā ierindā varetū doties mājup, celt nākotnēs un paliekoso Latvijas valsti.

Sauli, Latvijai!

Redakcija.

STARPTAUTISKA STAVOKLA PAMATA TEZES!

Pareizi izprast, kas pasaule isti notiek, bet arī kas ir gaidāms, nozīme paredzēt arī Latvijas likteni. Kamēr latviesu tauta vēl ir skaitliski maza un viņas valsts nestipra, tai speku koncentrācijām un parvietoju-miem starptautiska plāksne jāpiegriež vislielāka verība. Pirmā Latvijas neatkarības posma informācija par notikumiem arzemes bija atstāta stipri novarta un nereti tā atrādas ne-latviesu ietekme un nekalpoja to in-tereseim. Latvijas izstāšanās no suverēno tautu saimes galvenā kārtā ir izskaidrojama ar notikumu neizprasānu ārpus Latvijas robežām.

Turpinājot sniegt pārskatus par starptautisko stavokli redakcija ta-pat kā 1943/44. gados pieturesies pie pamata nosacījumiem, sniegt vienīgi autentiskas, sintētiski izsvērtas ziņas, kas mūsu lasītājiem pasiem dotū vielu un pieturas punktus patstāvīgai stavokļa apsvērsanai.

Pirms sniegt par atseviskām starptautiskām dienas problemām jeb par stavokli un izredzēm atseviskas zemes, mums jāiegaume dažādi pamata nolikumi un fakti starptautiskā sadarbīvē kā arī ir sava zina aksiomas ver-tība:

1. Liktenīga Jaltas konference ir izra. ijušies par notikumu ar gluzi neintelojāmajam sekām pasaules spēku spēlē. Stalins tur bij izde-vies lielāku uzvaru nekā pie Stalins radās un pie tam gluzi negai-dot un nepelnīti. Neapsaubāmi Rūzveltam toreiz bus bijis kads ta-lu ejošs plāns, bet viņa veselības stavoklis toreiz jau bij bijis tik bedīgs, ka tas nav varesis plāncīgi reaget un Stalins guvis virsroku visos jautājumos. Ja Rūzvelts, velāt to āpējdzot butū be-dzis dzīvi pasnavība, par to Savienotas Valstis stipri runa, bet pie radāms tas nēv. Jaltas konferences tiesāis iznākums bij visas Austrumu Eiropas un pus-Vācijas atdošana krievu rīcībā un visas mūsu nelāimes, ka arī parējo 50 miljonu austrumu eiropiešu cīesanas ar to ir sākūsas.
2. Arabu cīesu, tautu un valstju emānciposanas pēdejo 20 gadu, bet it seviski Otrā pasaules kara laikā pasos pamatos ir pargrozījūsi stavokli ne tikai Turkos Austrumos un Indijā, bet ne mazāka mēra ietekmējūsi arī pasos lielpolitiku. Militari-politiskais faktors ko ta reprezentē, smāz lielvalstis parkartot savu nostāju daudzos kardinalos jautājumos.
3. Zīdu ietekmes pā. eniska elir nesana no pasaules lielpolitikas ir arābu svāra cēlsanas tiesās sekas. Viņu līdz šim gandrīz visnotal. noteicosa ietekme lielpolitika atrī saruk ne tikai Austrumu Eiropa, kur antisemitisms Ungarijā, Polijā, Rumānijā un citur ir stip-raks kā vacu okupācijas laikā, bet arī Savienotas Valstis un Liel-Britānija. Viņu taktika Palestīnā, kurāi bezprātā zina līdzīga var-but bij vienīgi vacu t. d. "austrumu politika", so procesu tikai var paatrināt. Tomēr no tā izrētosos politiskos, ideologiskos un saim-nieciskās dabas secinājumus nemaz nev iespējams apļest.
4. Savienoto Valstju garantija Turcijai un Grieķijai 1947. g. martā ir visnozīmīgākais vēsturiskais notikums, kas vēvada Eiropa jaunu eru. Vairs nevar but runa par to, ka Savienotas Valstis varetū no Eiropas atvilkties, taisni otrādi, tas bus spiestas Eiropas jautā-jumus atrisināt līdz galam savas pasas intereses. Ko tas nozīme prieks mums un parējam Austrumu Eiropas nācijām, ir lieki runāt.

Pazīmes rada, ka nekosa "garantēta" valsts bus Humānija, lai turpmāk planveidīgi virzītos uz ziemeļiem.

5. Krievijas politiski-militārais un saimnieciskais spēku potenciāls ir izteicīgāks nekā patērējami vajāks, nēka to varētu spriest pēc viņu parstāvju agresīvas un braņonīgas uzstāsanas. Ja tā nebūtu spējusi pievakt vairākus miljonus kara gīsteknu un vergu no okupētiem apgabaliem, tā jau tagad būtu sabrukuma priekšvakars, bet arī ar tiem viņas atiesana uz 1939. g. un vēlāk uz etnografiskām robežām, ka arī desintegrācijai ir nenovēršama.

Telpu trūkuma dēļ esam spiesti šinī numurā samierināties ar augstāk minētiem tezēm, tas nūvaki neizāka drojot, lai 15. numurā jau sūdegtu par s katus pēc agrāka parauga.

HIPOTEZES PAR NĀKOTNES KARU.

Kaut redakcijai šai jautājumā arī nevar izteikties tik atklāti un plasi ka tas vīnā būtu iespējams oītos apstākļos, vīnā savāktie materiāli tomēr dod iespēju sniegt pārskatos uz izvilktus, kas dod pietiekami skaidru ainu.

Zīnas par militāro gatavosanos arī atklātos publicējumos ir visai plūsas un no tam vien jau var secināt, ka ir domāts vēst nākamo karu, kur varētu atrasties vīna smaguma centrs, ka arī cik ilgi uz vīna varbūteje izceļsanos būtu jāgaida. Joprojām paliek spēka apgalvojums, ka vīens no vīlciņasenas iemesliem ir nogaidīt lietu attīstību krievu okupācijas apgabalos, ka arī zīnāmas joslās pāsu Krievijā. Apstiprinās zīnas, ka vīsa apgabala starp Karpatiem un Urāliem, ka arī plūsa joslā gar t. s. Gurzona līdiju, pastāv pas-latents pas-aktīvs nemiera stavoklis /kas Pīe-Karpatu joslā pēdejas nedēļās ir izverties par atklātu sacēlsanas, pret kuru liela skaita tiek sūtīts polu un krievu regulārais karaspēks un kur ir kritīs arī pōls Krievijā formētas i. armijas bij. komandieris Zv./, pret kuru gan ir uzskatītas drakoniskas tīrīšanas akcijas, bet kas vajadzīgos panākumus nedodē līdz šin vīsi šie nemiera vīlnojumi ir tikai lokālī, regionālī vadīti /ka tas plēnīr arī lietuva un pa daļai Latvija/, tos vēl nevar tūlbot ka politīgtas revolūcijas sakuru, kas tīktu vadīta no vīena centra un ar vīenu mērķī, bet, Krievijas patreizejam režīmam tīlo tāpec nav mazāk bīstamī, jo kustība optver mīlzigus apgabalus un nav vīna laga saskatamī un tīvoramī vainīgtīe, kurus varētu eksomplārīski sodīt, ka tas bīj 1924. g. Ukraina un Kaukāza.

Ka pāsa padomju iekārta varētu gaidīt tuvāka laika kādas pārmaiņas, par to ir gan zīlojumi, bet apstiprīnosu zīnu nav.

Sakopojot plāso materiālu par izpaušanam militāram lietaim, var teikt, ka pastāv divas "skolas": vecā, kas iedomājas Trešo pasaules karu aptuveni tāpat ka Otro, jauna, kas robotu un stratosfāiru līdmasīnu, radiovadītiem projektīliem, atomspragstvīelām un citīem jaunīzgdrojumiem dod īzskīrēju nozīni.

Ir atklāts noslēpums, ka ev. Trešam karam vecās skolas īzpratne joprojām tiek razotī materiāli ar pīlnu jauda ne tīkai Krievijā un vīnas kontrolētos apgabalos, bet ar ne mazāku īntensīvītatī arī preteja puse, tiek gatavotī, starp citu, mīlzigos apmēros līdiz šin nepazīstamī smaga tīpa līdmasīnu motorī, kam ar cīvīlo gaiskūgnīesību nav nekāda sakara, vesēlas arvījas tiek parvīkstas un parskolotas par gaisa desanta armījam, tiek lēbūndzota partīka un tml.

Šādī gatavosanas veidī varētu stīnat ītka par labu nazīlet modernīzetāi "vecāi" skolai, bet nevājaga aīzmīrst, ka īsi pīrms kara beigām naca gatavī vēl dazi jaunīzgdrojumi, kas tīka gan īzmagīnātī, bet ne īzlietotī pret īenaidnīeku./it sevīski radiomagnētīska, "naves staru" un radāra lauku/ ka arī, ka Hirošīmas atombūmba, salīdzīnot to ar 1947. g. razoto, ir tīkai bērnu rotala, un ka jau tagad ir vesēls assortīments vīsedam spēcīalam vajadzībam.

Ja partīkas uakrasana rīna par labu vecāi skolai, rīsturu valstīju okupācijas garnīzonu samazīnasana notēktī apstīprīna, ka jaunas skolas ma-

cības ir kļuvušas noteicosas./Turpinājums sekos/

LATVIJAS UN LATVIESU TAUTAS PATREIŽEJĀIS STAVOKLIS isos vārdos izteicās sekojosi:

1. de jure Latvijas valsts joprojām pastāv un nav ne mazāko pazinju, ka sai plēksne varetu kas grozīties mums par sliktu. Seit zemākais punkts ir jau sasniegts labi sen atpakaļ un dibināti varam gaidīt de jure tiesību paplašināšanu reāla dzīvē, Argentīnas un Šveices nostājas stavokli negroza un nekādi neietekmē.
2. Latvijas valsts ir pilntiesīgi un nepartraukti parstāveta šūtna Bilmāna persona pie valdības, kas nākotnē ~~zīmīgākos~~ notikumos bus neierobežota noteiceja un ir tur labi, lietiski un ar pareizo taktu un stāju parstāveta. Viņam asiste, gan ar zināmiem ierobežojumiem, šūtnis K. Zarīns Londonā. Sai šūtna A. Bilmāna legalai un faktiskai pozīcijai Savienotās valstīs ir neaplesama nozīme, kuras jēgu izprātisim tad, kad notikumi seks risināties.
3. Pie likumīgas iekārtas atjaunosanas Latvija mums ir arī neapstrīdams tiesisks izejas punkts, lai likumības atjaunosanas procesam āotu gaitu: pēdējās Saeimas 2. priekšsēža biedra bīskapa Rancāna personamums saskana ar joprojām spēkā esošo 1922. g. satversmi, ir likumīgs Valsts Prezidenta p. v. i., kuram ir tiesība sastādīt pagaidu valdību, kad tas bus nepieciešams, ka arī izsludināt Satversmes sapulces vešanasas.
4. Latviesu emigrācijas galveno kontingentu pasvaldības orgāni veic savus uzdevumus caur mēra vairāk ka apmierinosi, daudzas vietas pat isti teicami, ar apbrīnojamu iniciatīvu un uzupuresanos. Nav nekāda lietiska pamata atseviskas negatīvas paradības visparināt un mūsu pasvaldības un pasierosmes darbu nosodīt. Ja salīdzinām mūsu veikumus ar daudzā citu nāciju emigrantu veikumiem, varam ar saviem darbiniekiem būt augstāka mēra apmierināti.

Tāds ir Latvijas valsts un latviesu emigrācijas f a k t i s k a i s stavoklis šajā brīdī un, ja spējam un gribam būt lieziski un bezpartejiski, mums jāatzīst, ka mūsu stavoklis tikpat starptautiski-tiesiski ka arī pec būtības ar patlaban mūsu rīcība esošām institūcijām, parstāvībam un iestādēm pilna mēra mums nodrošina atgriešanos pie valstiskas neatkarības un likumīgas iekārtas bez liēkām sarežģījumiem un kavēkliem. Sai zināmes esam izcēlus stavokli salīdzinot ar citu Austrumu Eiropas tautu emigrācijas kontingentiem un esam apmēram viena plēksne ar lietuviesiem /īgauniem ka zināms Savienotās Valstīs nav šūtna, bet tikai ģenaralkonsuls/. Visu parejo tautu emigrantiem piem, poliem, ungāriem, rumāniem, dienvidslāviem ir vispirms jānorokinas ar tagād pastāvosiem un no Rietumu sabiedrotiem atzītiem režīmiem, kas visur tik viegli nenāksies.

To nemot vera ir reizē tragikomiski un apkaunojosi verot, ka dažas zonas un ārvalstīs, kur ir lielāki latviesu emigrantu kopojuņi notiek "cinādas del varas" un noteikšanas, ka cīesi normēto laikrakstu slējas tiek aizņemtas ar apsūdžības, denūciācijas un polemizejosiem rakstiem par lietām un jautājumiem, kas godīgu darbu latvieti ne mākā mēra neinterese. Ka tiek izperēti un konstruēti no pagātnes atminām un fragmentiem vienmēr jauni "centri" un "apvienības, pat "valdības", kas, protams, tikpat ātri iznāc ka tōdas, jo latviesu tauta aiz tiem nesāv. Bet ja papētam tuvāk, tad gandrīz bez izņemuma izrādas, ka ikvienai šādai ierosmei pamata ir sauri personīgi, dažkārt pat savtīgi motīvi, kas, itka Latvijās nākotnes vārda un laba, lūko sev un savai grupai resp. sen izcākstejūšai partijai nodrošināt siltu vietīnu arī pie nākamās Latvijas iekārtas.

"Brīva Latvija", kas vacu okupācijas laikā atmāskoja, paldies Dievam, ne tik daudzos kolaborantus, kas toreiz zem nacionālas māskas un pat pretestības kustības māskas tiecas pec paslabuma, nodōdot savu tautu, arī tagād darīs visu iespējamo, lai pareizi apgāismotu to, kas patlaban notiek latviesu emigrācijas vienības Vacijas zonas, Zviedrijā, Dānijā un citur, ka arī darītu zināmas atklātībai latviesu vienības skaldītājus un tautas godā aptraipītājus.

Pamata nolikumi par latviešu emigrācijas izvietosanos 1947.
gada aprīlī.

1. atstat Eiropu un doties parī okupācijai patreizējos apstākļos nav nekāda vajadzība un no latviešu tautas nākotnes interešu viedokļa tas nav vēlams.
2. Latviešiem, kas patlaban uzturas vācijas okupācijas zonas, Austrija un Itālija, jācenšas no turienes izklūt un iekļūt novārtoties: Skandināvija, Anglija, Beļģija, Holande un, pēc neilga laika, arī Francija, kur ir darba un līdz ar to normālas dzīves iespējas.
3. Novietojoties minēto valstju joslā sazināšanās, tikšanās, biedrošanās un kulturalas pasārbības iespējas bus nesa- līdzināmi plāsakas un ārosakas, neka patreizējā DP sta- tusa un novietnes zonas.

Tuvāki motivejumi turpmākos NrNr.

Redakcija un ekspedīcija paziņo: Bez jau teksta solītiem turpina- jumiem nākosos NrNr. par kara hipotēzēm, emigrāciju, ieksejo nesaska- nu celoniem u.t.t., ar nākoso NrNr. atjaunosim arī jautājumu un at- bīļu nodalu par ieks- un ārpolitiskiem jautājumiem. Uzāicinām lasī- tājus tādus laikus iesūtīt.

Attiecība uz laikraksta piegādi āgrākie un arī jānīe abonenti tiek lūgti, līdz turpmākam, nenogāidot centrālo izdāles vietu norā- dījumu, noorganizēt lasītāju un abonentu kādrus sava apkāime uz savu iniciatīvu, darot vienīgi zināmu vajadzīgo eksemplāru skaitu. Tik- līdē bus aptuveni noskāldrota vajadzīgā tīrāza vīsas Eiropas apjoma, tiks izderīta zemju un apgābalu sādālisāna pēc rajoniem un atbālstā punktiem, līdzīgi tam, kā tas bīja Latvījas tēxīterījā 1944.gādā.

Lasītāju īzzīnas.

Zīnas par āugstāk minēto mūsu ap 420 tīeso āgrāko līdzstrādnie- ku līkteni ir jau gāndrīz pīlnīgas, ko par ap 25.000-30.000 līelo abonentu un lasītāju kādru 1944.gādā tēikt novār. Tāpec dosīm tēlpas pāsīm lasītājiem attīecīgo īzzīnā īogusānāi.

Kas var snīegt zīnas par:

1. Ventspīls apr.īec.pr-ku /Dundāgā/ Tāmmu ?
2. Tukuma polic.dārbīnīeka G.Grīnvaldā ?
3. Vārmes pāgāstā vecāko Lībermāni ?
4. Kuldīgas skolotāju Māltu ?
5. Tūnenu no Skrundās /nosauts no vācīesīem/? ?
6. Sāldus skolotāju māg.hist.Vācīoti ?
7. Arch.Olgertu Steīnbriku /LJ/ /krtīs /?/?
8. Cesu apr.pārvaldes Pāpodi /krtīs gūstā Pomerānījā/? ?
9. Cesu vīdusskolas āudzeknī Vīsvāldī Vānādzīnu, 1945.gādā jānvārī īesāukts Brōslāvā ?
10. Jēkāppīle tautskolu īnspektoru Brīcīdi ?
11. Vīlākas āgronemu Gāillīti ?

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0306107016